

Krasse knarren

Jelle van Dijk meldde ons een opmerkelijke ringvondst. Op 23 feb 1999 vond hij een noordse stormvogel die als als "full grown" (=volgroeid, leeftijd onbekend) op 12 sep 1968 op Fair Isle was geringd. Een ruim 30-jarige ring vind je niet vaak, maar dat ligt misschien meer aan de kwaliteit van de ringen dan aan de vogels. Jelle merkte op dat de ring ernstige verschijnselen van slijtage vertoonde en vroeg zich af hoe bijzonder zijn vondst was.

Stormvogelkuikens van de Schotse eilanden zijn begin september normaal allemaal uitgevlogen. Jonge noordse stormvogels komen in het algemeen pas vijf tot tien jaar na het uitvliegen voor het eerst in de kolonies. De eerste broedpoging is gemiddeld op tien- tot twaalfjarige leeftijd. Met zeker vijf ongeringde jeugdijaren moet Jelle's vogel dus minimaal 35 jaar oud zijn geworden. Een respectabele leeftijd, dat zeker, maar is het ook een uitzonderlijke leeftijd?

Vanuit de universiteit van Aberdeen wordt op het eilandje Eynhallow, Orkneyeilanden, al heel lang onderzoek gedaan aan noordse stormvogels. Tot ten minste 1990 broedden op Eynhallow nog verscheidene vogels die in 1951 als broedvogel (dus toen minstens 10 jaar oud) waren geringd. Leeftijden in de orde van 50 jaar zijn dus in de praktijk waargenomen! Uit het Schotse onderzoek is berekend dat noordse stormvogels na het volwassen worden gemiddeld nog 34 jaar leven en dus gemiddeld op 44 jarige leeftijd de pijp aan Maarten geven. Voor de hele populatie ligt het gemiddelde lager omdat onvolwassen dieren, vooral in hun eerste levensjaren, een hogere kans op sterfte hebben.

Vijftig jaar is dus niet ongewoon, maar hoe oud noordse stormvogels maximaal kunnen worden weten we niet. Het probleem van leeftijdsonderzoek bij dit soort vogels is de duur van het onderzoekprogramma en de slijtage van de ringen. Voor volwassen stormvogelachtigen ligt het gemiddelde jaarlijkse overlevingspercentage rond de 97%. Voor de noordse stormvogels van Eynhallow is dit zelfs berekend op 98.6%! Wat dit betekent is weergegeven in bijgaande tabel, die uitgaat van het ringen van 100 volwassen (tien jaar oude) vogels. Theoretisch zouden 100 jaar later nog vijf tot 24 van de geringde vogels in leven zijn (en de allerlaatste pas na 386 jaar het loodje leggen). Natuurlijk is de werkelijkheid anders: ook noordse stormvogels krijgen op een bepaalde leeftijd ongetwijfeld last van ouderdomsverschijnselen met een steeds hogere sterftekans. Maar zelfs het Schotse onderzoek heeft nog niet lang genoeg gelopen en voldoende vogels steeds opnieuw kunnen ringen om die verhoogde sterfte op hogere leeftijd te kunnen berekenen.

Wat een echt bejaarde noordse stormvogel voor leeftijd kan bereiken zal dus nog wel een tijdje een raadsel blijven, maar het zou mij niet verbazen als er op de Noordzee enkele krasse knarren van meer dan 100 jaar rondvliegen.

aantal jaar na ringen	leeftijd	nog in leven bij gemiddeld 97% overleving per jaar	nog in leven bij gemiddeld 98.6% overleving per jaar
0	10	100	100
10	20	74	87
25	35	47	70
50	60	22	49
75	85	10	35
100	110	5	24

zie ook G.M. Dunnet 1991 Population studies of the fulmar on Eynhallow, Orkney Islands. Ibis 133 Suppl.I.: 24-27.

Jan Andries van Franeker, De Houtmanstraat 46, 1792 BC Oudeschild (Texel)